

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] liceat iudici sententiam ferre co[n]tra veritatem, quam nouit per
ea quæ sibi proponuntur? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Et ideo manifestum est quòd nullus potest iudicare aliquem, nisi sit aliquo modo subditus eius vel per commissionem, vel per potestatem ordinariam.

Ad primum ergo dicendum, quòd Daniel accepit potestatem ad iudicandum illos seniores, quasi commissam ex instinctu diuino. Quod signatur per hoc, quod ibidem dicitur, Quòd suscitauit Dominus spiritum pueri iunioris.

Ad secundum dicendum, quòd in rebus humanis aliqui propria sponte possunt se subijcere aliorum iudicio, quamuis non sunt eis superiores: sicut pater in his, qui compromittunt in aliquos arbitros. Et inde est quod necesse est arbitrium pœna vallari: quia arbitri qui non sunt superiores, non habent de se plenam potestatem coercendi. Sic ergo & Christus propria sponte, humano iudicio se subdidit: sicut etiam & * Leo Papa se iudicio Imperatoris subdidit.

2. q. 7. c.
nos se in
competen-
ter.

Ad tertium dicendum, quòd Episcopus in cuius diœcesi aliquis delinquit, efficitur superior eius, ratione delicti, etiam si sit exemptus, nisi forte delinquat in re aliqua exempta, puta in administratione bonorum alicuius monasterij exempti. Sed si aliquis exemptus committat furtum, vel homicidium, vel aliquid huiusmodi, potest per ordinarium iustè condemnari.

ARTIC. II.

Vtrum iudici liceat iudicare cõtra veritatem, quam nouit, propter ea quæ in contrarium proponuntur?

378

sup. q. 64.
a. 6. ad 3
Et 4 d. 27
q. 1. a. 2.
q. 4 ad 2.
q. 3. Et
quo. 5. a.
15. ad 1.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quòd iudici non liceat iudicare contra veritatem, quam nouit, propter ea quæ in contrarium proponuntur. Dicitur enim Deuter. 17. Venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quærelque ab eis qui iudicabunt tibi, iudicij veritatem. Sed quandoque aliqua proponuntur contra veritatem, sicut cum aliquid per falsos testes probatur. Ergo

Ergo non licet iudici iudicare secundum ea quæ proponuntur & probantur contra veritatem, quam ipse nouit.

¶ 2 Præterea, Homo in iudicâo debet diuino iudicio conformari: quia Dei iudicium est, vt dicitur Deut. 1. Sed iudicium Dei est secundû veritatē, vt dicitur Rom. 2. Et Isâ. 11. prædicitur de Christo, Nô secundum visionem oculorû iudicabit, neque secundû auditum aurîû arguet: sed iudicabit in iustitiâ paupes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ. Ergo iudex non debet secundum ea quæ coram ipso probantur, sententiam ferre contra ea quæ ipse nouit.

¶ 3 Præterea, Idcirco in iudicio probationes requiruntur, vt fides fiat iudici de rei veritate. Vnde in his quæ sunt notoria, non requiritur iudicialis ordo, secundum illud 1. ad Tim. 5. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudiciû. Si ergo iudex per se cognoscat veritatem, non debet attendere ad ea quæ probantur, sed sententiam ferre secundum veritatem, quam nouit.

¶ 4 Præterea, Nomen conscientiz importat applicationem scientiz ad aliquid agibile, vt in 1. * habitum est. Sed facere contra scientiam est peccatum. Ergo iudex peccat, si sententiam ferat secundum alia contra conscientiam veritatis, quam habet.

SED contra est, quod † Aug dicit super Psalmeriû, Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, sed secundum leges & iura pronuntiat. Sed hoc est iudicare secundum ea, quæ in iudicio proponuntur & probantur. Ergo iudex debet secundum huiusmodi iudicare, & non secundum proprium arbitrium.

RESPONDEO dicendum, qd sicut * dictum est, iudicare pertinet ad iudicem, secundum quod fungitur publica potestate. Et ideo informari debet in iudicando, non secundum id quod ipse nouit tanquam priuata persona, sed secundum id quod sibi innotescit tanquam personæ publicæ. Hoc autem innotescit sibi & ia communi & in particulari: in com-

K 4 muni

1. p. q. 79
ar. 13.

Amb. in
Psal. 118

serm. 20.
ver 4. an
te med. t.

4. Aug.
de ver. re
lig. c. 31.
to. 1.

a. præ et
sup q 60
a. 2. 5 6

6.

muni quidem per leges publicas, vel diuinas, vel humanas, contra quas nullas probationes admittere debet: in particulari autem negotio aliquo per instrumenta, & testes, & alia huiusmodi legitima documenta, quæ debet sequi in iudicando magis, quàm id quod ipse nouit tanquam priuata persona. Ex quo tamen ad hoc adiuuari potest, vt districtius discutiatur probationes inductas, vt possit earum defectum inuestigare. Quod si eas non possit de iure repellere, debet, sicut * dictum est, eas in iudicando sequi.

in isto a.

Ad primum ergo dicendum, quòd ideo præmittitur in illis verbis de quæstione iudicibus faciendæ, vt intelligatur quòd iudicare debent iudices veritatem, secundum ea quæ fuerunt sibi proposita.

Ad secundum dicendum, quòd Deo competit iudicare secundum propriam potestatem. Et ideo in iudicando informatur secundum veritatem, quam ipse cognoscit, non secundum hoc, quod ab alijs accipit. Et eadem ratio est de Christo, qui est verus Deus & homo. Alij autem iudices non iudicant secundum propriam potestatem: & ideo non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quòd Apostolus loquitur in casu, quando aliquid non solum est manifestum iudici, sed sibi & alijs, ita quòd reus nullo modo crimen inficiari potest, vt in notorijs, sed statim ex ipsa euidencia facti conuincitur. Si autem sit manifestum iudici & non alijs, vel alijs, & non iudici: tunc est necessaria iudicis discussio.

Ad quartum dicendum, quòd homo in his quæ ad propriam personam pertinent, debet informare conscientiam suam ex propria scientia. Sed in his quæ pertinent ad publicam potestatem, debet informare conscientiam suam secundum ea quæ in publico iudicio sciri possunt, &c.